

SPRÁVNÁ ZEMĚDĚLSKÁ PRAXE: UŽÍVÁNÍ PŮDY Z POHLEDU AGRÁRNÍ POLITIKY

Good Practice in Agriculture: Land Use in the Focus of Agricultural Policy

Věnováno předsedovi zemědělského výboru zemského sněmu
spolkové země Mecklenburg-Vorpommern, panu Udo Timmovi, který zemřel 20.8.2011

Fritz TACK, Wolfgang RÖHL

Summary: The aim of this paper is to present results of a public hearing of the Committee on Agriculture, Environment and Consumer Protection of the State Parliament of Mecklenburg and Western Pomerania (Germany) on „Good Practice in Agricultural Land Use“ that took place on 31st of March 2011. On selected subjects the hearing dealt with is shown how different groups of society use their possibilities to get influence on agricultural policy on state level.

Key words: *Agricultural Policy, Good Practice*

Souhrn: Cílem tohoto článku je informovat o výsledcích jednání Komise pro zemědělství, životní prostředí a ochranu spotřebitele parlamentu spolkové země Mecklenburg-Vorpommern (Německo) o zásadách správné zemědělské praxe. Jednání proběhlo 31.3.2011. Během jednání bylo patrné, jak se některé subjekty snaží ovlivnit agrární politiku na státní úrovni.

Klíčová slova: *agrární politika, správná zemědělská praxe*

Úvod

Ve spolkové zemi Mecklenburg-Vorpommern došlo v posledních letech k silnému rozmachu v pěstování energetických plodin. V roce 2010 byla celková plocha ozimé řepky 251 900 ha a silážní kukuřice 134 100 ha. V porovnání s roky 2004 až 2009 je to vzestup o 5,4 %! (1)

Proto se otvírá otázka, zda vývoj v zemědělství bude směřovat zejména k výrobě energie a zemědělství se stane dodavatelem energie a zda vše bude vyhovovat nastaveným pravidlům správné zemědělské praxe, zejména obhospodařování půdy. Tímto se zabýval parlament a vláda spolkové země Mecklenburg-Vorpommern, s cílem přezkoušet a diskutovat základní pravidla správné zemědělské praxe (2). Důle-

žité je zkoumání a větší orientace výzkumu na důsledky při pěstování energetických plodin, také finanční dopady alternativního pěstování energetických kukuřic a přenos nových zásad správné zemědělské praxe na společnou evropskou úroveň. (3)

Pro zodpovězení veškerých otázek uspořádal zemědělský výbor zemského sněmu spolkové země Mecklenburg-Vorpommern veřejnou rozpravu, jejíž výsledky jsou shrnuty v následujícím textu, v závorkách jsou uvedeny výzkumné organizace, orgány ministerstev a výbory v SRN, které se danou problematikou zabývají.

Výsledky a diskuse

Definice správné zemědělské praxe

Přesné vysvětlení a prapůvodní definice správné zemědělské praxe je „čistá poctivá ruční práce zemědělce“. Toto tvrzení je doplňováno o dobrovolné a přirozené dodržování principů ochrany životního prostředí. Hlavním cílem by měla být ochrana klimatu a realizace opatření proti změnám klimatu, dále ochrana vod a půdy. [Landesforschungsanstalt für Landwirtschaft und Fischerei Mecklenburg-Vorpommern (LFA)].

Existují čtyři zlatá pravidla pro provádění opatření při správné zemědělské praxi. Platí: vše musí být nejprve vědecky prozkoumáno, musí vycházet ze zkušeností z praxe, musí být dle oficiálních doporučení a musí být známo zemědělci. [Zuständigen Stelle für landwirtschaftliches Fachrecht und Beratung bei der LMS Landwirtschaftsberatung (LMS)].

Ke kritériím správné zemědělské praxe patří – zpracování půdy s přizpůsobením na stanovištní podmínky, udržování půdní struktury, udržování strukturálních částí v půdě a její biologické aktivity, udržování obsahu humusu, omezení utužení půdy a omezení eroze. [Landesbauernverband Mecklenburg-Vorpommern (BVMV)].

Není nutné přepracovávat základní pravidla

Základní nastavená pravidla jsou pro správnou zemědělskou praxi dostačující [Landesforschungsanstalt für Landwirtschaft und Fischerei Mecklenburg-Vorpommern]. V letech 2006-2011 byly tvořeny zásady a normy, které byly přísnější než požadavky z EU, proto není nyní mnoho nových požadavků na změny pravidel správné zemědělské praxe. Existují ale zákony, které rezervy mají a bylo by třeba je novelizovat. [Bundesverband der Energie- und Wasserwirtschaft (BDEW), Genossenschaftsverband e.V. (GV)].

Zásady správné zemědělské praxe by měly být upřesněny a konkretizovány např. pro: živinové saldo (1), ochranu proti erozi v postižených oblastech (2), vymezení biotopů (3), závlahy (4), osevní postupy (5), emise amoniaku z živočišné výroby (6), použití přípravků na ochranu rostlin (7), pěstování GMO (8), ochranu biodiverzity. (9) [Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (BUND), Landesverband Mecklenburg-Vorpommern].

Kontrola změn správné zemědělské praxe

Dobrá kontrola dodržování kritérií správné zemědělské praxe je možná a smysluplná pouze, má-li souvislost s přímými platbami z EU nebo s opatřeními k ochraně životního prostředí. V roce 2010 došlo v Mecklenburg-Vorpommern při vyhodnocení a po proběhnutí kontrol („Cross Complan-

ce“) k pouze několika málo nedostatkům u některých subjektů. Pochybení bylo u 9 % případů kvůli ochraně rostlin a u 1,4 % kvůli ochraně životního prostředí.

Budoucnost správné zemědělské praxe

V souvislosti se společnou zemědělskou politikou po roce 2013 bude stále více diskutováno „ekologizování“ (greening). Vytvořené zásady budou stále více směřovat k ochraně půdy, vody a životního prostředí.

Výzkum pěstování energetických plodin

Požadavky na výzkum energetických plodin se sestávají zejména z následujících témat: vliv rozšířeného pěstování energetických plodin na obsah humusu v půdě, vliv výroby biomasy na celkové užití půdy, omezení odnosu živin do životního prostředí.

Otázkou je také zavádění nových energetických plodin konkurenčních k silážní kukuřici jako je např. mužák prorostlý (*Silphium perfoliatum*) a komonice lékařská (*Melilotus officinalis*). Nebo i užití planě rostoucích rostlin k získávání energie. [Fachagentur für nachwachsende Rohstoffe (FNR)]

Z pohledu životního prostředí se zkoumají jiná témata jako – vliv hospodaření na biodiverzitu, diverzifikace zemědělské výroby, vývoj strategií pro přizpůsobení se změnám klimatu, pěstování rostlin s vysokým obsahem bílkovin. Z pohledu zemědělské praxe je pak důležité zkoumat dělené dávky hnojiv a hnojení s ohledem na průběh počasí v daném ročníku.

Z pohledu šlechtění rostlin je důležitá tvorba směsných kultur či nových křížených druhů, kde lze očekávat synergický efekt. Dalším úkolem pro šlechtitele je tvorba velkosemenných leguminóz. [Deutsche Saatveredlung (DSV)]

Silážní kukuřice v osevních postupech

Pěstování silážní kukuřice narostlo v posledních 10 letech v Mecklenburg-Vorpommern cca o 70 000 ha. Celkově, až na některé výjimky v některých regionech, je silážní kukuřice 20 % v osevním postupu.

I když je silážní kukuřice brána jako zlepšující předplodina a zdá se, že u ní nejsou problémy (nyní celkově 137 000 ha, tj. 12,7 % orné půdy Mecklenburg-Vorpommern), ozývají se z pohledu ochrany přírody hlasy, které upozorňují na „překukuičení“ zemědělské půdy. Problémem na těchto

půdách je dlouhá doba bez vegetačního krytu a možný odnos živin v kombinaci s erozí.

Pěstování silážních kukuřic a energetických plodin je zajímavé zejména pro podniky s vysokým zastoupením obilnin v osevním postupu, energetické plodiny zlepšují tyto osevní postupy. Energetické plodiny jsou i ekonomicky zajímavé a mohou stabilizovat výkyvy cen běžných komodit.

Kukuřice v půdochranném systému, při pěstování v systému ozimých mezplodin nebo podsevoových plodin, je pěstována celkem na 28 000 ha..

Proplavení a odnos živin

Jelikož normativ spotřeby dusíku je u kukuřice mezi 170 a 250 kg/ha, je malé riziko vyplavení dusíkatého hnojení do spodních vod. Je třeba ale dodržovat zásady správné zemědělské praxe. Riziko vyplavení je menší také proto, že se dávka dusíku aplikovaná nad potřebný normativ snížila z 65 kg /ha v roce 1995 na 38 kg/ha v roce 2005. Každý kilogram dusíku totiž stojí pěstitele 1,10 EUR. Cesta je nyní v precizním zemědělství.

Alternativy

Jednou z alternativ u energetických plodin je využití zbytků organické hmoty při údržbě parků a zeleně v bioplynových stanicích. S těmito organickými zbytky dokáže ale pracovat jen 13 bioplynových stanic z celkem 5 800 v SRN.

Jako další alternativa může být pěstování rychle rostoucích dřevin pro získávání energie. Jde o krátkodobé plantáže, jejichž rozměr je v Německu nyní 4 000 ha. Je třeba ale zdůraznit vyšší spotřebu vody.

Velkou budoucnost bude mít pěstování směsných kultur, kde by základem měla být ozimá pšenice. Pro zisk energie se jeví velice dobře také cukrovka, případně brambory.

Závěr ze zasedání zemského sněmu k správné zemědělské praxi

Cílem další práce zemského sněmu, výzkumných organizací a praxe by mělo být docílení přijetí zásad správné zemědělské praxe širokou veřejností. K tomu je celá řada klíčových bodů dále k řešení (např. zlepšení půdní úrodnosti, omezení eroze půdy, ochrana životního prostředí a omezení úniku živin, zlepšení zásobení půd humusem, pěstování alternativních energetických plodin, atd.). Vláda je dále připravena dát impulsy do EU pro udržitelný rozvoj v obhospodařování půdy a rozvoj v pěstování energetických plodin.

Použitá literatura

Unterrichtung durch die Landesregierung Agrarbericht 2011 des Landes Mecklenburg-Vorpommern - Drucksache 5/4383 - S. 37
Antrag der Fraktionen der SPD und CDU Gute fachliche Praxis der landwirtschaftlichen Bodennutzung in Mecklenburg-Vorpommern - Drucksache 5/3881 –
Änderungsantrag der Fraktion DIE LINKE - Drucksache 5/3917 -
Beschlussempfehlung und Bericht des Agrarausschusses - Drucksache 5/4393 –
---- vorstehend aufgeführte Dokumente sind unter www.landtag-mv.de abrufbar ----

Kontaktní adresa

Prof. Dr. Fritz Tack
Lenné-Str. 1
D-19053 Schwerin
f.tack@dielinke.landtag-mv.de

Dr. Wolfgang Röhl
Lenné-Str. 1
D-19053 Schwerin
wolfgang.roehl@landtag-mv.de

Z němčiny přeložil Ing. Jan Křováček, Ph.D.